

INF1000/ INF1001: IT og samfunn

Siri Moe Jensen
Gisle Hannemyr
Høst 2016

En liten undersøkelse: Mobil/ nettbrett

Go to www.menti.com

use the code **47 46 40**

Oversikt

1. time v/ Siri Moe Jensen (faglærer INF1001)

- Mentimeter undersøkelse INF1000 - INF1001
- Gir en informatikk-utdanning ansvar? Hva slags ansvar?
- Personopplysningsloven (POPPL) - guidet tur

2. time v/ Gisle Hannemyr (Ifi og Personvernemda)

- Eksempler fra samfunns- og arbeidsliv der DU som ekspert, innovatør og/ eller utvikler kan få et ansvar - etisk og/ eller juridisk

Muligheter

NOU Norges offentlige utredninger 2015:13

Digital sårbarhet –
sikkert samfunn

Fra NOU (Norsk Offentlig Utredning)
2015:13

Norge ligger i verdenstoppen når det gjelder bruk av IKT. Dette gjør norsk næringsliv mer konkurranse-dyktig, og øker samfunnets totale produktivitet og innovasjonsevne.

Muligheter
(forskning på Ifi)

Utvikler nytt transportsystem for internett
Publisert 24. aug. 2015 08:52
PRESSEMELDING BLINDERN 17.08.2015
Smarttelefoner, datamaskiner og nettbrett kan kjøre et utstrøkt antall applikasjoner som er koblet til internett. NEAT har ambisiøse planer for å utvikle et nytt system for transport av data over internett. Det betyr en bedre brukeropplevelse og mer pålitelige internettapplikasjoner for deg.

– Dette er en medisinsk revolusjon
Publisert 8. juli 2015 12:01
Nrk.no Norske forskere utvikler unik helsebot. Smart kan kirurgene sitte hvor som helst på kloden og operere deg.

Skriver ut selvstående roboter
Publisert 12. nov. 2014 12:56
Når fremtidens roboter skal utvinne mineraler på andre planeter, må de både være selvstående og kunne reparere seg selv. Forskere ved UiO har allerede klart å lage de første selvstående robotene på 3D-skrivere.

Ung digital kultur skal gjøre byene smartere
Publisert 17. des. 2014 22:27
UiO-forskere og Oslo Batemuseum vil skape et levende digitalt bilde av byen sett gjennom unges øyne. Dette er en del av et nytt stort EU-prosjekt som skal få unge til å delta mer i det kulturelle livet.

Siri Moe Jensen   INF1000/INF1001 - Høst 2016   5

Utfordringer

trusler om at utstyret virksomheter bruker kan angripes

programmeringsfeil i én komponent kan få effekter som slår ut store deler av mobilnettet.

informasjon konfidensiell

kritiske samfunnsfunksjoner er blitt avhengige av lange og uoversiktlige digitale verdikjeder, som gjerne spenner over mange sektorer og flere land

rettslig kontrollmulighet

angripes av anonyme aktører som befinner seg i andre land

Digital sårbarhet – sikkert samfunn
Beskytte enkeltmennesker

Norges offentlige utredninger 2015:13

Siri Moe Jensen   INF1000/INF1001 - Høst 2016   6

Utfordringer

registrere ytringer

digital hendelsehåndtering

offentlig debatt

norsk romvirksomhet

kryptografi

digital grenseovervåking

Nasjonale kompetansestrategi

NOU Norges offentlige utredninger 2015:13
Digital sårbarhet – sikkert samfunn
Beskytte enkeltmennesker og samfunn i en digitalisert verden

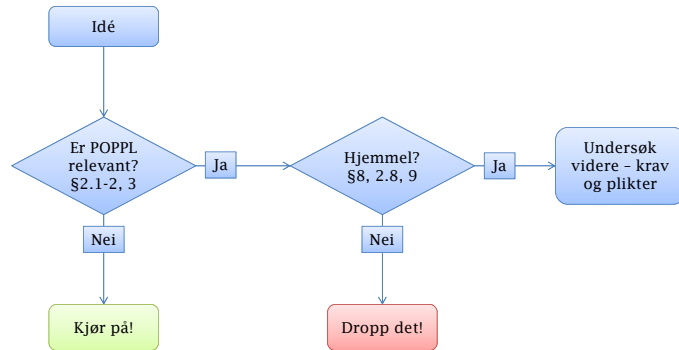
Siri Moe Jensen   INF1000/INF1001 - Høst 2016   7

IT og samfunn

- Et samfunnsperspektiv i informatikk er viktig fordi..
  - teknologien påvirker brukere, organisasjoner og samfunnet
  - å se muligheter, risiko, løsninger – og å skape kvalitet – krever **kompetanse**
  - utviklingen avgjøres av mange ulike drivkrefter og aktører
- Hva betyr dette for oss som informatikere?

Siri Moe Jensen   INF1000/INF1001 - Høst 2016   8

Lov om behandling av personopplysninger (Personopplysningsloven, Poppl)

Siri Moe Jensen

INF1000/INF1001 - Høst 2016

9

Er POPPL
relevant?
§2.1-2, 3

Definisjoner og virkeområde I: Er systemet/ dataene berørt av Poppl?

§ 2. Definisjoner

I denne loven forstås med:

- 1) personopplysning: opplysninger og vurderinger som kan knyttes til en enkeltperson,
- 2) behandling av personopplysninger: enhver bruk av personopplysninger, som f.eks. innsamling, registrering, sammenstilling, lagring og utlevering eller en kombinasjon av slike bruksmåter,
...

Utvalg og understrekninger
gjort for forelesning INF1000

Siri Moe Jensen

INF1000/INF1001 - Høst 2016

10

Er POPPL
relevant?
§2.1-2, 3

Definisjoner og virkeområde II: Er systemet/ dataene berørt av Poppl?

§ 3. Saklig virkeområde

Loven gjelder for

- a) behandling av personopplysninger som helt eller delvis skjer med elektroniske hjelpemidler
- b) annen behandling av personopplysninger når disse inngår eller skal inngå i et personregister og
- c) <C> .. kameraovervåking .. >

Loven gjelder ikke behandling av personopplysninger som den enkelte foretar for rent personlige eller andre private formål

... ..

Utvalg og understrekninger
gjort for forelesning INF1000

Siri Moe Jensen

INF1000/INF1001 - Høst 2016

11

Hjemmel?
§8, 2.8, 9

Hjemmel I: Oppfyller system/ data vilkår for behandling?

§ 8. Vilkår for å behandle personopplysninger

.... bare behandles dersom den registrerte har samtykket, eller det er fastsatt i lov at det er adgang til slik behandling, eller behandlingen er nødvendig for

- a) å oppfylle en avtale med den registrerte, eller for å utføre gjøremål etter den registrertes ønske før en slik avtale inngås,
- b) at den behandlingsansvarlige skal kunne oppfylle en rettslig forpliktelse,
- c) å vareta den registrertes vitale interesser,
- d) å utføre en oppgave av allmenn interesse,
- e) å utøve offentlig myndighet, eller
- f) at den behandlingsansvarlige eller tredjepersoner som opplysningene utleveres til kan vareta en berettiget interesse, og hensynet til den registrertes personvern ikke overstiger denne interessen.

eller

Utvalg og understrekninger
gjort for forelesning INF1000

Siri Moe Jensen

INF1000/INF1001 - Høst 2016

12

Hjemmel?
§8, 2.8, 9

Hjemmel II: Tilleggskrav for sensitive p.o. Oppfyller system/ data vilkår for behandling?

§ 2. *Definisjoner*
I denne loven forstås med: <forts>

...

8) sensitive personopplysninger: opplysninger om

- rasemessig eller etnisk bakgrunn, eller politisk, filosofisk eller religiøs oppfatning,
- at en person har vært mistenkt, siktet, tiltalt eller dømt for en straffbar handling,
- helseforhold,
- seksuelle forhold,
- medlemskap i fagforeninger.

Utvalg og understrekinger
gjort for forelesning INF1000

Siri Moe Jensen INF1000/INF1001 - Høst 2016 13

Hjemmel?
§8, 2.8, 9

Hjemmel III: Tilleggskrav for sensitive p.o. Oppfyller system/ data vilkår for behandling?

§ 9. *Behandling av sensitive personopplysninger*

Sensitive personopplysninger (jf. § 2 nr. 8) kan bare behandles dersom behandlingen oppfyller et av vilkårene i § 8 og

eller

- den registrerte samtykker i behandlingen,
- det er fastsatt i lov at det er adgang til slik behandling,
- det utelukkende behandles opplysninger som den registrerte selv frivillig har gjort alminnelig kjent,
- <helse, nødvendig og opplysninger behandles av personer med taushetsplikt>
- <historiske, statistiske eller vitenskapelige formål og samfunnets interesse klart overstiger ulempene den kan medføre for den enkelte >

Utvalg og understrekinger
gjort for forelesning INF1000

Siri Moe Jensen INF1000/INF1001 - Høst 2016 14

Undersøk
videre - krav
og plikter

Poppl gjelder, og det fins hjemmel I Hva så?

§ 2. *Definisjoner*
I denne loven forstås med: <forts>

....

4) behandlingsansvarlig: den som bestemmer formålet med behandlingen av personopplysninger og hvilke hjelpemidler som skal brukes,

5) databehandler: den som behandler personopplysninger på vegne av den behandlingsansvarlige,

...

Utvalg og understrekinger
gjort for forelesning INF1000

Siri Moe Jensen INF1000/INF1001 - Høst 2016 15

Undersøk
videre - krav
og plikter

Poppl gjelder, og du har hjemmel II Hva så?

§ 31. Meldeplikt

Den behandlingsansvarlige skal gi melding til Datatilsynet før

- behandling av personopplysninger med elektroniske hjelpemidler,
- opprettelse av manuelt personregister som inneholder sensitive personopplysninger.

Meldingen skal gis senest 30 dager før behandlingen tar til.

...

§ 33. Konsesjonsplikt

Det kreves konsesjon fra Datatilsynet for å behandle sensitive personopplysninger. Dette gjelder likevel ikke for behandling av sensitive personopplysninger som er avgitt uopfordret.

...

Utvalg og understrekinger
gjort for forelesning INF1000

Siri Moe Jensen INF1000/INF1001 - Høst 2016 16

Undersøk
videre - krav
og plikter

Poppl gjelder, og du har hjemmel III Hva så?

§ 11. Grunnkrav til behandling av personopplysninger

Den behandlingsansvarlige skal sørge for at personopplysningene som behandles

- a) bare behandles når dette er tillatt etter § 8 og § 9,
  - b) bare nyttes til uttrykkelig angitte formål som er saklig begrunnet i den behandlingsansvarliges virksomhet,
  - c) ikke brukes senere til formål som er uforenlig med det opprinnelige formålet med innsamlingen, uten at den registrerte samtykker,
  - d) er tilstrekkelige og relevante for formålet med behandlingen, og
  - e) er korrekte og oppdatert, og ikke lagres lenger enn det som nødvendig ut fra formålet med behandlingen, jf. § 27 og § 28.
- .. ..

Utvalg og understrekninger
gjort for forelesning INF1000

Siri Moe Jensen

INF1000/INF1001 - Høst 2016

17

Undersøk
videre - krav
og plikter

Poppl gjelder, og du har hjemmel IV Hva så?

§ 13. Informasjonssikkerhet

Den behandlingsansvarlige og databehandleren skal gjennom planlagte og systematiske tiltak sørge for tilfredsstillende informasjonssikkerhet med hensyn til konfidensialitet, integritet og tilgjengelighet ved behandling av personopplysninger.

.. ..

Utvalg og understrekninger
gjort for forelesning INF1000

Siri Moe Jensen

INF1000/INF1001 - Høst 2016

18

Undersøk
videre - krav
og plikter

Poppl gjelder, og du har hjemmel IV Hva så?

Mer om blant annet praktisk fremgangsmåte for melding og søknad om konsesjon på [Datatilsynets sider](#).

I praksis:

Dersom du lager eller bestiller eller er ansvarlig for et system som går inn under poppl - søk råd hos Datatilsynet eller lokalt personvernombud (finnes på UiO for administrativ behandling, nasjonalt for personopplysninger i forskning)

Utvalg og understrekninger
gjort for forelesning INF1000

Siri Moe Jensen

INF1000/INF1001 - Høst 2016

19